

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca
Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 " 60
četrt " — " 80
(Posamezne štev.
15 kr.)

Oznaniła,
tkrat natisnena,
od vrste 15 kr.
Naročnina,
oznaniła in reklamacija
pošiljajo se
upravnističu
v Maribor.
Odpote rekla-
macije so
poštne, proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prilepe
primerna poštna
znanka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.
Nebrankovana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ocene poslane knjige
se ne vračajo.

Peta skupščina

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“
v Mariboru

vršila se bode od 16. do 18. avgusta po tem-le vsporodu:

A.

V sredo, 16. avgusta:

1. ob 5. uri popoldan seja upravnega odbora v Čitalnici.
2. ob 8. uri zvečer zborovanje odposlancev slov. učiteljskih društev v Čitalnici.

B.

V četrtek, 17. avgusta dopoldne:

1. od 8. ure naprej postranske seje, in sicer zboruje
 - a) Odsek Slomšekov v Čitalnici;
 - b) „ za šolsko vrtnarstvo v dvorani pri „Gambrinu“;
 - c) „ za razna učila v Čitalnici; in eventuelno
 - d) še kak drugi odsek, ako zbor odposlancev to za potrebno spozna.
2. ob 12. uri skupni obed pri „Gambrinu“.

C.

V četrtek, 17. avgusta ob treh popoldan Glavni zbor v veliki dvorani pri „Gambrinu“ po vsporodu, kakor ga bode določil zbor odposlancev. — Po glavnem zboru zopet seja odposlancev, da se voli novi upravni odbor.

D.

Ob 8. uri zvečer na vrtu pri „Gambrinu“ zabavni večer z godbo in petjem. Natančnejši program posebej.

Oglašena so sledeča predavanja:

1. „Najnovejše reformatorne težnje na pedagogičkem polju“ — oglasilo „Učiteljsko društvo za mariborsko okolico.
2. „Kaj in kako naj čita mladina?“ s posebnim ozirom na razvoj slovenske književnosti za mladino. — Poročevalec gospod Janko Leban, nadučitelj v Begunjah nad Cerknico,

Stavki.

I. Kaj naj čita mladina?

Vsak spis, kateri čita mladina, bodi a) po vsebini tak, da se

1. z najmanjšim stavkom, dà! niti z najmanjšo besedo ne zadeva ob verski, нравni in patrijotični čut otrokov, pa da tudi ne žali učiteljskega stanovskega ponosa;
2. Vsak spis za mladino bodi primeren njenemu duševnemu obzorju, doumljivosti njenej;
3. Vsaka zgodba, katero čita mladina, bodi resnična ali vsaj verjetna;
4. V spisih za mladino se združimo dolgega moralizovanja;
5. Vsak spis za mladino imej kratke stavke, pisan bodi priprosto, po domače, a vendar mikalno;
6. Šola in dom se morata gledé na berilo za mladino vzajemno podpirati; —

b) po obliki bodi vsak spis za mladino tak, da ugaja

1. v stilističnem in v slovniškem obziru;
2. vsak spis za mladino se ogiblji neznanih besed in fraz, ali pa naj pisatelj take besede in fraze tolmači pod tekstom z drobnejšim tiskom.

II. Kakó naj čita mladina?

1. Non multa, sed multum! Malo, ali to dobro, s pomislekom!
2. Čita naj takó, da bode znala na naša primerna vprašanja ustno povedati, kaj je čitala;
3. Učitelj pojasnjuj otrokom, če v kakem spisu tega ali onega niso razumeli ter jim tolmači neznane besede, katere naj mu učenci nosijo na listkih zapisane;
4. Mladina čitaj takó, da se bode o čitanem lahko tudi pismeno izrazovala.

III. Razvoj naše književnosti za mladino zavirajo:

1. Pisatelji-lajiki, ki nimajo poklica za to;
2. Premajhna požrtovalnost in brezbriznost naša;
3. nedostojna, krivična kritika. — Gledé na kritiko stavim te predloge:
 - a) Kritika bodi dostojna in pravična!
 - b) Le pedagogično in estetično izobraženi ljudje morejo biti vredni kritiki mladinskih spisov!
 - c) „Zaveza“ pokliči take ljudi v poseben odbor, kateremu bi bila naloga oceniti vse dosedanje knjige za slovensko mladino, ali vsaj knjige, katere odslej izidejo.
3. „Vojaška telovadba v ljudske žoli“. Oglasilo „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.
4. „Volilne pravice učiteljev“. — Oglasil gospod Ivan Lapajne, meščansko-šolski ravnatelj v Krškem.
5. „Zakaj učitelj v javnem življenju ne vžica tistih pravic in tistega spoštovanja, katero mu pristaja po njegovem čviščnem poklici“. — Oglasilo „Postojnsko učiteljsko društvo“. Poročevalec gospod Anton Skala, nadučitelj v Vipavi.

Dol. Logatec, 23. julija 1893.

Direktorij „Zaveze“.

P o z i v !

Pripravljalni odbor za V. skupščino „Zaveze“ v Mariboru prosi vse p. n. odposlance ter one mile tovarišice in častite tovariše, ki se udeležijo V. skupščine „Zaveze“ v Mariboru — npamo da bode njih število mnogobrojno! — da naznanijo svojo udeležbo vsaj najpozneje do 10. avgusta podpisanemu načelniku ter naznanilu pri-

denejo 30 kr. v poštnih znamkah za upravne troške. Ob enem naj blagovoli vsak posameznik javiti, ali mu bode treba priskrbeti stanovanje in če li želi brezplačno ali pa stanovanje po znižani ceni (v kakem hotelu ali privatno), kakor če se bode udeležil skupnega obeda. V zadnjem slučaju je vposlati razum omenjenega zneska še 1 gld. ali 2 kroni, koje vsoto dobi gostilničar za kuvert.

P. n. udeleženci V. skupščine bodo ravnali le v svojem interesu, ako se temu pozivu točno odzovejo, odboru pa bodo delo zdatno olajšali, za kar jim bode prav od srea hvaležen.

Na veselo in mnogobrojno svidenje 16. avgusta v Mariboru.

Maribor, 24. julija 1893.

Miha J. Nerat,

načelnik učit. društva in pripravljalnega odbora.

Učni načrt za računstvo v štirirazredni ljudski šoli.

(Dalje.)*

XVII. teden.

$1 + 1$ (3. tab. — b), $1 - 1$ (2. tab. — b), $1 - 1$ (3. tab. a , op. 4). Namešane vaje za odštevanje (1—10). — Odštevanje v zvezi s prištevanjem (n. pr. $1 + 1 = 2$, $2 - 1 = 1$). — Vaje v vrstah. — Obležene naloge (prim. prej. tedne.). — Konkretné šteвне vaje Aa do 20.

XVIII. teden.

$1 + 1$ (3. tab. — b), $1 - 1$ (3. tab. — b) (op. 4.) — Prištevanje in odštevanje števil 2 v vrstah (1—10). — Namešane vaje za pri- in odštevanje. — Obležene naloge, za odštevanje še 3. osnovn. prim. (prim. op.) — Mere v redu. — Konkretné in abstraktne šteвне vaje Aa , Ab , Ac , Ad v številnem prostoru do 20.

XIX. teden.

$1 + 1$, $1 - 1$ (3. tab. — b , prim. op. 4.) — Poskusi, po katerih se spozna, koliko števil v številni vrsti je otroku samemu že znanih; konkretne in abstraktne šteвне vaje Aa , Ba v prostoru do 20. Razstavljanje števil (1—10) na 2 dela na podlagi oblečenih nalog (prim. op. 2). — Namešane vaje o pri- in odštevanji; obležene naloge. —

XX. teden.

$1 + 1$, $1 - 1$ (3. tab. — b , op. 4.).

Razstavljanje števil; dopolnjevanje števil na podlagi oblečenih nalog (op. 2.). — Konkretné in abstraktne šteвне vaje Aa , Ab , Ac , Ad , Ba , Bb , Bc v prostoru do 20. — Mere v redu; računanje z imenastimi števili $a) 2cm + 3cm$, $b) 7cm + 3cm$, $c) 5cm - 2cm$, $d) 1dm - 4cm$. — Namešane vaje za pri- in odštevanje; obležene naloge, katerim se za pri- in odštevanje pridene še 4. osn. prim.

11 — 20.

XXI. teden.

Hitro računanje v prostoru do 10, vsako uro od tod nekoliko. — Konkretné in abstrakte šteвне vaje A in B (1—20), pri teh vajah poslužuj se tudi geom. teles. — Napisavanje in branje števil do 20. — Vaje α , β , γ , prim. op. 3. — Prištevanje osnovnih števil k številu 10 in narobe. — Razstavljanje števil (1—10, tab. a) osobito števil čez

*) V zadnji številki vrinile so se neprijetne tiskovne pomote, izmed katerih naj tu le sledeče navedem: Stran 194 vrsta 7 od spodaj beri $\frac{1}{1}$, namesto $\frac{1}{1}$. Druge pomote naj pa blagovolé čast. bralci sami popraviti.

10 na 10 + ., dopolnjevanje števil (1 — 10). — Določitev mesta števil v številni vrsti, tudi z uporabo vrstilnih števnikov. — Namešane vaje za pri- in odštevanje (1 — 10); oblečene naloge.

XXII. teden.

Hitro računanje vsako uro na kratko (prim. op. 4). Mere v redu in računanje z imenastimi števili, prim. XX. ted. in še $6\text{cm} + 5\text{cm} =$, $1\text{dm} + 4\text{cm} =$. cm, $1\text{dm} 4\text{cm} + 3\text{cm} =$, po zadnji vaji vaje $14 + 3$; oblečene naloge. — Razstavljanje števil in dopolnjevanje števila 10, n. pr. $8 + . = 10$. — Konkretna števna vaja *Ad* za pripravljajanje na prištevanje k številu 9 in 8; prištevanje k štev. 9 in 8.

XXIII. teden.

Hitro računanje, vsako uro na kratko (prim. op. 4). — Števne vaje *Aa* na geom. telesih, *Ad* na računu in na drugih nazorilih. — Konkretna števna vaja *Ad* za pripravljajanje in prištevanje k številu 7, prištevanje k številu 7. — Razstavljanje in dopolnjevanje števil, kolikor mogoče hitro (tab. b), osobito dopolnjevanje števila 10. — Konkretna in abstraktna vaja $9 + 2$, $8 + 3$, $7 + 4$ [$9 + 2 = (9 + 1) + 1$] — oblečene naloge.

XXIV. teden.

Hitro računanje (1—10). — Določitev mesta števil (1—20). — Vrsta $2 + 2$ do 20, štetje po 2 do 20. — Vaje $9 + 2$, $8 + 3$, $7 + 4$ itd. (v redu, izvan reda). — Mere v redu, računanje z imenastimi števili prim. XXII. ted. in še $8\text{cm} + 3\text{cm} =$. — Oblečene naloge. — Razstavljanje in dopolnjevanje števil (1—10).

XXV. teden.

Hitro računanje (1—10). — $1 + 1$ (4. tab. — a) Določitev mesta števil v štev. vrsti (1—20). — Vaje $2 + 2$, $3 + 3$ itd. v vrstah; štetje po 2, po 3. — Vaje $9 + 2$ itd. — Oblečene naloge. — Konkretna in abstraktna števna vaja *Ba*, *Bb*, *Bc*, tudi z uporabo vrstilnih števnikov. — Mere v redu, računanje z imen. števili a) ponavljanje (prim. XXIV. ted.), b) $1\text{dm} 8\text{cm} - 4\text{cm} =$, po vaji b) vaje $18 - 4$. — Konkretna in abstraktna števna vaja *Bc* za pripravljajanje na odštevanje od štev. 11; odštevanje od štev. 11.

XXVI. teden.

$1 + 1$ (3. tab. — b, 4. tab. — a). Konkretna in abstraktna števna vaja *Bc* za pripravljajanje na odštevanje števil; odštevanje od števil 11, 12, 13 itd. — Vaje $15 - 5$, $18 - 4$; oblečene naloge. — Razstavljanje števil (tab. b). — Odštevanje od števil 11, 12, 13 itd. [$11 - 2 = (11 - 1) - 1$]. Mere v redu, računanje z imenastimi števili.

XXVII. teden.

$1 + 1$ (3. tab. b, 4. tab. a), $1 - 1$ (3. tab. — b, 4. tab. — a). — Mešane vaje $5 + 3$, $14 - 3$. — Vaje $2 + 13$. — Oblečene naloge.

XXVIII. teden.

$1 + 1$ (4. tab. — b), $1 - 1$ (4. tab. — a). — Mešane vaje ($5 + 3$, $14 - 3$). — Oblečene naloge. — Prištevanje, za katero je podanih več števil, kakor 2 št. —

XXIX. teden.

$1 + 1$, $1 - 1$ za oboje 4. tab. b. — Mešane vaje za pri- in odštevanje po računici; oblečene naloge. — Seštevanje enakih števil. — Prevajanje seštevanja enakih števil na krajše izraževanje; oblečene naloge, s katerimi se prejšnje podpira.

XXX. teden.

Hitro računanje (1—20). — Ponavljanje vaj $2 + 13$. — Seštevanje a) neenakih, b) enakih števil; krajše izraževanje seštevanja enakih števil. — Prevajanje vaj 1×1 na daljše izraževanje. — Oblečene naloge, osobito tiste, ki vodijo iz seštevanja na množenje.

XXXI. teden.

Hitro računanje (1—20). — Namešane vaje za pri- in odštevanje po računici. — Seštevanje enakih sumandrov. — Vaje 1×1 — Oblečene naloge, osobito take, ki vodijo iz seštevanja na množenje.

XXXII. teden.

1×1 (1. tab. a) — Hitro računanje za pri- in odštevanje (1—20). — Razstavljanje in dopolnjevanje števil (tab. b); konkretno razstavljanje števil na 2 dela (n. pr. $4 = 2 + 2$, $4 = 3 + 1$), na 3 dele. — Mere v redu. — Oblečene naloge.

XXXIII. teden.

1×1 (1. tab. — b) — Hitro računanje za pri- in odštevanje (1—20). — Štetje po 2, 3. — Abstraktno razstavljanje števil na 2 dela, na 3 dele. — Mere v redu, računanje z imenastimi števili. Oblečene naloge. —

XXXIV. teden.

1×1 (1. tab. — b) — Hitro računanje za pri- in odštevanje (1—20). — Konkretno razstavljanje števil na 2 jednaka, na 3 jednake dele. — Poskusi, s katerimi se prepričaš, koliko dalječ je učencem številna vrsta že znana. — Stevne vaje A in B; štenje po 2, 3 itd. naprej in nazaj. — Oblečene naloge.

XXXV. teden.

1×1 (1. tab. b). — Hitro računanje za pri- in odštevanje (1—20). — Mešane vaje za pri- in odštevanje po računici. Konkretno (pozneje abstraktno) razstavljanje števil na 2 dela, na 3 dele in prevajanje na izraz „v“ (n. pr. 3 kolesca = 2 kol. + 1 kol., v 3 kolescih sta 2 kol. in 1 kol.). — Mere v redu. — Oblečene naloge.

XXXVI. teden.

$1 + 1$, $1 - 1$, 1×1 (na tablah b, hitro) — Hitro računanje. — Konkretno: pozneje abstraktno) razstavljanje števil na 2 jednaka, na 3 jednake dele in prevajanje na izraz „v“. — Oblečene naloge. — Vaje 1 v 1 podprte z oblečenimi nalogami. —

XXXVII. teden.

$1 + 1$, $1 - 1$, 1×1 . — Hitro računanje. — Namešane vaje ($5 + 3$, $14 - 2$). — Merjenje podprto z oblečenimi nalogami. — Oblečene naloge. —

XXXVIII. teden.

$1 + 1$, $1 - 1$, 1×1 . — Hitro računanje. — Namešane vaje ($5 + 3$, $14 - 2$). — $1 v 1$. — Oblečene naloge. — Konkretno razstavljanje števil na 2 jednaka dela (polovica), na 3 jednake dele (tretjina). —

XXXIX. teden.

$1 + 1$, $1 - 1$, 1×1 , $1 v 1$. — Hitro računanje. — Namešane vaje ($5 - 3$, $14 - 2$). — Oblečene naloge. — Abstraktno razstavljanje na 2 jednaka dela (polovica), na 3 jednake dele (tretjina). — Mere v redu, računanje z imenastimi števili. — Konkretno štetje do 100. —

XL. teden.

$1 + 1$, $1 - 1$, $1 v 1$, polovica in tretjina. — Hitro računanje. — Namešane vaje ($5 + 3$, $14 - 2$). — Merjenje in delitev. — Številna vrsta do 100. —

(Dalje sledi.) L. Lavtar.



O sestavljanju krajevnih kronik.

Visoki deželni šolski svet štajerski naroča učiteljem v posebnem odloku, sestavljati krajevpise zlasti znamenitejših krajev in te kot krajevne kronike nadaljevati in tako med ljudstvom buditi zanimanje za domačo zgodovino ter pospeševati blage namene zgodovinarskega društva, ki že dalj časa na tem polju uspešno deluje.

Jedna izmed glavnih nalog učiteljevih je, buditi in krepiti učencem ljubezen do domačije in domovine; najprimerniši predmet v to svrbo pa je domoznanski pouk. Domoznanstvo uči domači kraj spoznavati vsestransko; opozarja na njegovo lepoto v prirodi in na druge znamenitosti ter s tem vzbuja ljubezen do njega; kolikor bolj ga kedo vsestransko pozna, koliko bolj so mu znane njegove prednosti, toliko ljubši in dražji mu je, toliko bolj se trudi za njegov blagor.

Da pa učitelj opiše kraj, ki mu je v delovanje odločen, pa nima jedino le pomena za domoznanski pouk v šoli, ampak ima tudi važen pomen za domačo zgodovino. Lepo nalogo si torej postavi učitelj, če proste ure porabi v prid šoli, občini, deželi s tem, da preiskuje zgodovinske in krajevpisne razmere domačega kraja; s tem kaže, da prav umé in ceni važnost domoznanstva za šolo in domačo zgodovino.

Ako učitelji, vsaj tisti, ki delujejo v bolj važnih in znamenitih krajih, začno sestavljati krajevpne kronike, koliko važnega in zanimivega gradiva bodo oteli pozabljivosti in zapustili potomcem! Kronike kazale jim bodo jasno razmere v preteklosti; iz njih bodo spoznavali, kako so se kraji razvijali, pa tudi, kaj je oviralo njihov napredek. Ker so kronike za prihodnjost zgodovinskega pomena, zgodovinske važnosti, morajo se pisati strogo stvarno, brez kakšnegakoli strankarstva, tvarina se mora pretresti in izbrati skrbno in urediti pregledno.

Posebno važnega pomena pa je krajevna kronika za domoznanski pouk v šoli in sicer ne le za tega, ki jo sestavi sam, ampak tudi za naslednike njegove. Če deluje učitelj v kakem kraju tudi dolgo vrsto let, vendar kraja v preteklosti in sedanjosti in prebivalcev njegovih ne more poznati tako dobro, če jih opazuje le površno, kakor tedaj, kadar o tem premišljuje resno, nabira gradivo sam in ga lepo ureja in sestavlja. Pa tudi nasledniki mu bodo hvaležni za njegov trud. Kako težavno je človeku, ko pride v tuj kraj, spoznati ga v začetku vsaj površno. Učitelj pa, zlasti ko poučuje v domoznanstvu, moral bi poznati domači kraj svojih učencev vsestransko. Kako pa mu je to v začetku mogoče, če je še sam tujec v njem. Pa tudi tedaj, kadar živi v njem že dalj časa, ne spozna ga po površnem spoznavanju tako dobro, kakor zahteva domoznanski pouk. Kako mu torej ustreže in olajša delo prednik njegov, ki mu zapusti natančen opis dotičnega kraja, kjer najde zapisane znamenite dogodke v preteklosti in vse, kar je zanj važnega v sedanjosti. Hitro se potem udomači v kraju, spozna ljudi, jih šege in navade, vse znamenite dogodke, sploh vse, kar mu je o njem vedeti potreba.

Krajevpis opisuje le dogodke in razmere v sedanjosti; vendar se je ozirati na zgodovinske dogodke v preteklosti tudi več ali manj; kajti marsikatero razmere v sedanjosti ne bile bi dovolj jasne, če se ne omeni zgodovinska preteklost, katera jih je povzročila. Dogodke iz preteklosti vpletati v opis razmer v sedanjosti moti občni pregled, zato se mora zaradi popolnosti prej, ko se opiše kraj sam, kakor je v sedanjosti, opisati njegova zgodovinska preteklost, omeniti se morajo vsaj najvažnejši dogodki, katerih istinitost se da dokazati na katerikoli način. Zgodovinskim razmeram v preteklosti pa sledi opis kraja, kakoršen je v sedanjosti. Krajevni zgodovini in krajevpisu pa sledi krajevna kronika v ožjem pomenu besede ali dnevna kronika. V dnevno kroniko se zapiše po vrsti od slučaja do slučaja, od dne do dne vse, kar je za dotični kraj pomenljivega v sedanjosti, kar utegne imeti pomen za prihodnjost, ali vsaj zanimati potomce iz kateregakoli vzroka.

Potrebno je, da se razjasni zgodovinska preteklost in da se opišejo razmere v sedanjosti, prej ko se začne pisati dnevna kronika, da se pozorišče, o katerem bo poročala kronika, vsestransko pozna in da se lahko primerja in zasleduje, kako so se izpreminjale razmere v teku časa.

Krajevno kroniko v širjem pomenu besede torej sestavljajo trije deli: I. krajevna zgodovina; II. krajepis; III. krajevna kronika v ožjem pomenu besede ali dnevna kronika. Zgodovina navaja resnične dogodke iz preteklosti; krajepis opisuje razmere v sedanjosti; dnevna kronika pa navaja dogodke in razmere, kakor se slučajno dogajajo od dne do dne in sicer pričenši s časom, ko je krajepis dovršen. Zgodovina se torej ozira na preteklost, krajepis na sedanjost, dnevna kronika pa na prihodnost dotičnega kraja.

Krajevni kroniki v pravem pomenu besede ali dnevi kroniki ni torej poročati o zgodovinskih dogodkih iz preteklih časov, ampak ona meri na to, da se v njo zaznamujejo dogodki, ki se dogajajo v sedanjosti, da se ohranijo za prihodnost. Krajevna zgodovina in krajepis sta torej dnevni kroniki le uvod.

Ker se bo gotovo marsikak učitelj pečal z osnovo krajevne kronike in ker se o tem predmetu v „Popotniku“ še ni razpravljalo, gotovo ni odveč, če se navedejo tu nekatere misli in razjasnila, kako bi se mogla krajevna zgodovina in krajepis sestavljati in kako dnevna kronika pisati in sicer iz tega namena, da se vzbudi za to, zlasti za učitelje važno stvar, zanimanje, in da morda še kedo drugi izreče o tem predmetu ob priliki svoje misli in nasvete.

I. Krajevna zgodovina.

Neobhodno potrebno je, da se o kraji, o katerem se piše kronika, navedejo vsi, zanj važni dogodki iz preteklosti, kateri se dajo zaslediti na katerikoli način. Mnogo je krajev, katerih dogodki imajo važen pomen tudi za zgodovino domače dežele. Zato pa je zlasti naloga učiteljeva, katerega poklic je, izobraževati ljudstvo, da preiskuje zgodovinsko preteklost domačega kraja in s tem pripomore k izsledovanju domače zgodovine. Tako izsledovanje pa ima za njega tudi uporaben pomen; kajti pri domoznanskem pouku treba je omenjati, kaj se je važnega v domačem kraju pripetilo v preteklosti.

Izsledovanje stvarine za domačo zgodovino pa je jako mudno in težavno delo; kajti tu je glavna stvar, da so poročila popolnoma zanesljiva. Izsledovalcu treba je iskati najprej virov, potem pa tiste preiskati. Najvažnejši viri za izsledovanje krajevne zgodovine so arhivi, ki se nahajajo po gradih, samostanih, pisarnah, pri župnijah in dekanijah, pa tudi po zasebnih hišah. Tudi župnijske in šolske kronike bodo v tej zadevi dobro služile in preiskovalcu mnogo časa in truda prihranile. Viri, ki se nahajajo po arhivih so n. pr. stari letopisi ali kronike, životopisi, potopisi; stare listine, kakor soobščinske listine ali privilegije, listine o darilih, pogodbah, potrdilih, sodnijske razsodbe, uradni zapiski posvetne in duhovske gosposke, stari občinski redi itd. Vse pač, kar se kjerkoli po starih listinah najde, da se ozira na dotični kraj, naj se zbira in porabi, da se reši pozabljenosti in da se podoba kraja v preteklih časih in njegov razvoj opiše vsaj v najglavnejših potezih.

Pa tudi znamenite ostaline in vsi sledovi, ki spominjajo na važne dogodke v preteklosti, so v tej zadevi pomenljivi. Tako je opomniti, če se je kje v kraji pri kopavanju zemlje morda zadelo na ostanke starega zidovja ali če se kje zasleduje sled starih cest, zlasti onih iz rimskih časov, ali če se nahajajo kje kaki drugi ostanki in sledovi iz te dobe. Omeniti je razvaline starih gradov in način njih utrdb. V starih gradovih in tudi drugih starih poslopih nahajajo se pogosto posebne redkosti iz minolih časov, kakor stara orožja in orodja, slike, oprava itd.; v starih uradniških poslopih prejšnje zemljiške gosposke nahaja se tudi še marsikaj zanimivega, kar spominja na

pretekle čase. Navesti je, če se hranijo stari grbi, pečati, načrti dotičnega kraja ali posameznih prostorov. Cerkve hranijo pogosto redke zanimivosti gledé na starost in umetniško vrednost. Omeniti so tudi stare, zlasti romarske cerkve, stara znamenja ali stebri, kot spominki na kužne in druge bolezni in nesreče. Po nekaterih krajih nahajajo se tudi prostori, ki so med ljudstvom znani kot tabori iz časa turških napadov. Vsi prostori in predmeti, ki spominjajo na važne dogodke in na način življenja v preteklosti, so v tej zadevi spomina vredni.

II. Krajepis.

Krajepis opisuje razmere kakega kraja, kakoršne so v sedanosti. Krajepiseec se pri sestavljanji krajepisa ne more tesno omejiti na dotični kraj (mesto, trg, vas) sam, ampak mora v poštevek jemati bližnjo okolico, katera je s tistem krajem v kakem oziru tesno združena. Trije pa so činitelji, ki okoličane kakega kraja s krajem samim tesno vežejo, namreč: cerkev, občina in šola; zato je krajepiseu treba omeniti, kedaj govori o kraju (mestu, trgu, vasi) samem, in kedaj o celi fari, celi občini ali celem šolskem okrožji.

Pri sestavljanji krajepisa treba se je držati primerne razporeda, da je celi opis pregleden in da se vse, kar je v tej zadevi važnega, pové na pravem mestu ter se ne pripoveduje marsikaj na več mestih, marsikaj važnega pa se morda čisto pregleda in izpusti. Razporedba utegnila bi biti sledeča:

1. Prirodoznanski opis.

a) Lega. (V katerem glavarstvu, okraj se kraj nahaja? Ob kateri reki, potoku leži? Katere so sosedne občine, fare?)

b) Zemeljska sestava in površje; navpična izobražba. (Katere zemljine in kame-nine sestavljajo zemljo? Kakšna je zemlja sama po sebi in kakšna vsled obdelovanja? Gore, hribi, doline, planote).

c) Vode. (Reka, potoki, lijaki, zdravilna voda; izvir, tok, padec, globočina, struga, obrežje, jezovi, nasipi, urejevanje struge, mosti, mlini, žage).

d) Podnebje. (Srednja toplota spomladi, po leti, jeseni, po zimi; srednja toplota celega leta, najvišja, najnižja toplota; zima, nje začetek, trajanje. Vetrovi, kateri in v katerem letnem času? Megla, dež, v katerih mesecih največ, v katerih najmanj, koliko da dežja pade povprečno celo leto? Suša, deževje, nevihte, toča, slana; kakovost zraka gledé na zdravje).

e) Živalstvo in rastlinstvo. (Domače, divje živali; domača perotnina; ptice stalne, selilke, ujede; ribe; lazina [strupene kače]; dvoživke; žželke. — Žita; vinska trta; sadna, gozdna drevesa [listovci, iglovec], grmovje; cvetlice in zelišča, kje rasto in na kaki zemlji?).

2. Politični opis.

a) Deželna in okrajna uprava. (Deželni glavar, deželni zbor, število udov, deželni odbor, število odbornikov; c. kr. namestnik, c. kr. okrajni glavar; okrajni zastop, načelnik, število in imena zastopnikov).

b) Občinska uprava. (Županstvo obsega koliko in katere davkarske občine? davkarske občine katere vasi, sela zaselke? Župan, občinska svetovalca, število in imena občinskih odbornikov; volitve v deželni, državni zbor).

c) Občinsko gospodarstvo. (Občinsko imetje v denarjih, poslopijih, zemljišči; davek, doklade).

d) Cerkvena uprava. (Škofija, dekanija, župnija, župnik; kraji, vasi in sela, ki spadajo k župniji).

e) Šolska uprava. (Deželni, okrajni, krajni šolski svet, načelnik, število in imena udov, šolsko okrožje; donesek občine za šolske potrebe).

f) Pravne, varstvene in zdravstvene razmere. (Okrožna, okrajna sodnija, okrajni sodnik; orožniška postaja, koliko mož? Zdravniki, koliko podpore od občine, okraja, dežele? Lekarna).

(Konec sledi.)

Ivan Klemenčič.

Kako bi se dala olajšati učiteljstvu uradna pisanja?

Namenjen sem, spregovoriti nekoliko o „Zapisniku šolskih zamud“, ki pro-
vzročuje učiteljstvu največ nepotrebnega pisanja in preglavice, kajti kljub vsemu vestnemu
sestavljenju in obravnavanju šolskih zamud po učiteljstvu in krajnih šolskih svetih ni
mogoče zadovoljiti višjih šolskih oblastev. Vedno se učiteljstvu in krajnim šolskim svetom
predbaciva v tej zadevi površnost. Vsako leto daje nam vis. c. kr. deželni šolski svet
po slav. okr. šolskem svetu novih odlokov in migljajev, kako se imajo sestavljati in
obravnavati šolske zamude.

Učitelj, ki ima v svojem razredu le kakih 80—100 šolo obiskajočih otrok, izmed
katerih je le povprečno do 15 zamudnežev, ki pa svoje zamude redno opravičujejo, ne
bode se zmenil za mojo razpravo. A več zanimanja utegnem vzbuditi pri učiteljih jedno-
razrednic in sploh pri tistih tovariših, ki službujejo v takih šolskih krajih, kjer je šolsko
obiskovanje, n. pr. v poletnem času, tako slabo, da se morajo vsakega pol meseca celi
„Imeniki“ prepisovati, kajti malo je učencev, ki v polovici meseca niti trikrat ne bi
izostali, in kjer ne izostajajo učenci iz opravičenih vzrokov, ampak zaradi zanikernosti
starišev, kar učiteljstvu znatno pomnožuje pisanje. Učiteljstvu, pravim, kajti slavni okr.
šolski sveti naročujeja nam, da moramo načelnika krajnega šolskega sveta v uradovanji
posebno pa pri obravnavi šolskih zamud zdatno podpirati. Sicer pa bi ostala zadeva, o
katerej govorim, iluzorična, ako bi se prepustila našim gospodom načelnikom, ki se itak
boje zamere.

Poglejmo najpoprej, koliko dela nam dajo šolske zamude. V začetku vsakega
semestra pošiljati nam je slav. okr. šolskemu svetu prepis „Imenika“ (kataloga), kateri
služi poročevalcu v okrajnem šolskem svetu za opazke, kar se tiče X. rubrike zapisnika
šolskih zamud. Ravno takšen prepis mora imeti načelnik krajnega šolskega sveta, oziroma
šolski voditelj, ki obravnava šolske zamude, sicer mu ne bi bilo mogoče izpolniti
IX. rubrike v zapisniku šolskih zamud. Prepisati nam je torej „Imenik“ dvakrat. Poprej
omenjena IX. rubrika, koju učiteljstvo in gospodi poročevalci zelo različno uporabljajo,
je, rekel bi, najvažnejša za dosego smotra, ki se sploh stavi zapisnikom šolskih zamud.
V našem okraji je navada, da označi učitelj v IX. rubriki z rimsko številko, kolikokrat
je bila že opominjevana, oziroma v šolskih zamudab naznanjena, ne gledé na to so li
bile naznanjene zamude spričane ali nespričane, in ako je že bila stranka kaznovana,
n. pr. X.; 1 gld., t. j. desetkrat naznanjen in jedenkrat z denarno globo od 1 gld.
kaznovan. Jednake označbe mora si delati tudi tisti, ki šolske zamude obravnava, v zgorej
omenjenem „Prepisu imenika“. Ali samo takšne označbe mu ne zadostujejo, ampak treba
mu je znati, kolikokrat so bile naznanjene zamude spričane in kolikokrat ne, sicer ne
more staviti v VIII. rubriko ukrepov krajnega šolskega sveta, ter tudi ne nobednih pred-
logov. Potrebno je torej, da si v „Prepisu imenika“ pri vsakem zamudneži označi:
polovico meseca, o katerej je bil zamudnež naznanjen, koliko je bilo spričanih in
koliko nespričanih šolskih poldnevov in ako je bila stranka že kaznovana, n. pr.:
 $\frac{1}{2}$ I. ⁽¹²⁾₂; $\frac{1}{2}$ I. 11; $\frac{1}{2}$ II. 9; $\frac{1}{2}$ II. 14. 1 gld.; $\frac{1}{2}$ IV. (13); čitaj! v prvej polovici janu-
arja 12 spričanih in 2 nespričana poldneva; v drugej polovici januarja 11 nespričanih
poldnevov; v prvej polovici februarja 9 nespričanih; v drugej polovici februarja 14 ne-
spričanih poldnevov, 1 gld. kazni; v prvej polovici aprila 13 spričanih poldnevov.

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev.

Direktorij Zaveze prosil je z okrožnico od dne 12. aprila t. l. vsa slavna slovenska učiteljska društva, da naj mu pošljejo imenik p. n. udov društva in njega odbora, imena gg. odposlancev za letošnji glavni zbor v Mariboru, g. blagajniku J. Lapajnetu v Krško pa letni donesek. Na to okrožnico odzvala so se slav. društva tako-le:

1. Učiteljsko društvo za okraj Brežice: 0

2. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj: 33 pravih udov, 0 podpornih udov, 1 čast. uda; odposlanec gosp. Brinar Fr., Loka, g. Petriček A., Zalec, g. Šah L., Nova cerkev — njihovim namestnikom gosp. Čulek J., Št. Jurij, gosp. Vrščaj J., Št. Jurij na juž. žel.

3. Savinjsko učiteljsko društvo: 14 pravih udov, 0 podpornih udov, 1 čast. ud; odposlanca gg. Vidic J. in Pečar S., Št. Pavel.

4. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo: 17 pravih udov, 0 podpornih udov, 1 čast. ud, odposlanca gg. Šetine Fr., Ponikva in Debelak J., Šmarje.

5. Gornjegraško učiteljsko društvo: 14 pravih udov, 0 podpornih udov, 0 čast. udov; odposlanca gg. Praprotnik Fr., Mozirje in Kocbek Fr., Gornjigrad.

6. Črnomeljsko učiteljsko društvo: 33 pravih udov, 0 podpornih udov, 0 čast. udov; odposlanci gg. Šetina Fr., Črnomelj, Justin R., Štrekljevec, Šest And. in Gregorac Fr., Metlika.

7. Učiteljsko društvo za goriški okraj: 0.

8. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za šolski okraj Kamnik: 0.

9. Učiteljsko društvo za koperski okraj: 19 pravih udov, 13 podpornih udov, 1 čast. ud, odposlanci gg. Bogatec K., Ricmanje, Breitschopf F., Boršt, Pečarič J. Kubed.

10. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj: 0; odposlanci gg. Golf K. in Roos M., Kranj, Bregant M., Šmartno, Kmet A. Cerklje, Petkovšek J., Goriče, Režek J., Kranj, Traven J., Naklo.

11. Pedagogičsko društvo v Krškem: 0.

12. Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani: 0.

13. Okrajno učiteljsko društvo v Ljutomeru: 0.

14. Učiteljsko društvo litijskega okraja: 0.

15. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za šolski okraj logaški: 39 pravih udov, 34 podpornih udov, 0 čast. udov; odposlanci gg. Gallé M. in Soklič — Piš J., Čerknica, Benedek J., Planina, Leban J., Begunje, Repič P., Unec, Ribnikar V., Dol. Logatec, Sežun A., Rovte in Pozenel J., Rakek.

16. Učiteljsko društvo za mariborsko okoličje: 50 pravih udov, 0 podpornih udov, 1 čast. ud; odposlanci gg. Koprivnik J., Maribor, Kotnik K., Selnica, Lasbaher J., Ruše, Lesjak M., Ruše, Leskovar J., Hoče, Pestevšek K., Slivnica.

17. Učiteljsko društvo za št. lenartski okraj: 0; odposlanca gg. Kovačič J., Sv. Trojica v Sl. gor. in Črnko J., Sv. Jurij v Slov. gor.

18. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo: 0.

19. Učiteljsko društvo za ptujski okraj: 0; odposlanci gg. Podobnik Fr. in Kitek J., Sv. Barbara v Halozah, Serajnik D., Ptujka gora, Strelec J., Sv. Andraž v Slov. gor., Herič M., Zavrče.

20. Učiteljsko društvo v Ormožu: 20 pravih udov, 2 podporna uda in 3 čast. ude; odposlanca gg. Kosi A., Središče, Porekar A., Hum.

21. Učiteljsko društvo za postojnski šolski okraj: 45 pravih udov, 2 podporna uda, 2 častna uda; odposlanci gg. Jelenc Š., Trnje, Judnič D., Trnovo, Skala A. Vipava, Trošt J., Razdrto.

22. Okrajno učiteljsko društvo radovljiskega okraja: 0.

23. Učiteljsko društvo za sezanski šolski okraj: 0.

24. Okrajno učiteljsko društvo v Slovenjem gradci: 0.

25. Šaleško učiteljsko društvo v Šoštanji: 0.

26. Tolminsko učiteljsko društvo: 0.

27. Učiteljsko društvo za okraj (Kotar) Volosko: 40 pravih udov, 6 podpornih udov, 0 čast. udov; odposlanci 0.

28. Učiteljsko društvo za Slovensko bistrški okraj ni oglasilo še pristopa.

Ona slavna društva, katera še niso naznanila gg. društvenikov — in ne gg. odposlancev za glavni zbor, prosijo se vnovič, da to kakor hitro mogoče storé in s tem olajšajo direktorija delovanje.

Doneski učiteljskih društev v blagajnico „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ od 7. jun. 1892 do 11. jul. 1893. Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani 5 fl., Brežko 2 fl. 30, Mariborsko (5 fl. 30 kr. + 5 fl. 10), Ormožko (2 fl. + 2 fl. 20) Postojnsko (3 fl. 50), Savinjsko (1 fl. 40), Goriško (8 fl. 30), Radovljjsko (3 fl. 15 kr.), Gornjegraško (1 fl. 40), Kamniško (2 fl. 80) in Celjsko (3 fl. 20).

Ker občini zbor provzroči veliko stroškov in ker še stroški lanskega zborovanja niso do pičice poravnali, zato prosim, da do shoda v Mariboru še ostala učiteljska društva svoje letne doneske poslati blagovolé.

V Krškem, dne 13. julija 1893.

Blagajnik „Zaveze“.

* * *

Na znanje! Pri „zabavnem večeru“ Zaveze 17. avgusta v Mariboru pete se bodo te le pesmi: Dr. G. Ipavc: „Zavezna“ s spremljevanjem orkestra, A. Nedeed: „Nazaj v planinski raj“ (mešani zbor) in A. Volovič: „Gospodov dan“ (mešani zbor). — P. n. čuštite pevke in gg. peveci so naprošeni, naj se svoje glaze že preje naučijo, da pri glavni, skupni poskušnji ne bodo nikakršnih večjih zaprek. Sploh se nadeja direktorij, da se pevec zlasti č. pevk zbere prav mnogobrojno število, da pokažemo tudi v tem oziru, kaj slove. učiteljskega premora.

Dolenji Logatec, 7. julija 1893. 5. t. m. zborovalo je društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja v prijaznem Babinem polji. Že 4. t. m. popoldne po šolskem pouku odpeljalo se nas je nekaj tovarišev z gospodom predsednikom Ribnikarjem iz Dol. Logatca na Rakek, od koder smo peš korakali v lepo, prijazno Cirknico. V veseli družbi z ondotnimi gg. tovariši prebili smo nekaj ur med prijateljskim pogovorom in veselim prepevanjem. Toda misliti je bilo treba na počitek, kajti drugo jutro za rano odriniti nam je bilo proti štiri ure oddaljenem Babinem polji. 5. t. m. na vse zgođaj čakala sta nas že pripravljena in vsa okrašena z zelenjem in zastavami v cesarskih in narodnih bojah dva velika vozova, katera nam je priredil zelo mojstersko naš „Verkehrsinспекtor“ ljubeznjivi gospod nadučitelj Drag. Drmelj iz Cirknice. Naj mu za ves njegov trud izrečem tem potom v imenu vseh udeležencev toplo zahvalo; — Bog ga živi! Točno ob 6. uri v jutro zasedemo oba voza, tovariši in tudi vrle tovarišice iz Cirknice, Begunj, Unca, Planine in Hotederšice.

Prepevaje lepe pesmi in zabavajoči se z raznimi dovtipnimi opazkami pripeljali smo se v Grahovo, kjer se nam pridružita ondotna gospoda tovariša. Tako drdramo jo dalje proti Starem trgu. Tu že imela je šola praznično lice, kajti raz nje plapolala je velika trobojnica in cesarska zastava. Pred poslopjem pričakovali so nas ondotni tovariši in tovarišice v spremstvu druge gospode, kateri so zasedli tretji veliki voz. — Sredi Starega trga obstanemo pri veliki gostilni, kajti treba je bilo jednournega odmora. Po majhnem okrepiilu zasedemo zopet vozove. Pridružili so se nam tudi gospod župan Starotrški in pa gosp. predsednik kr. šol. sveta. Vozniki poženo in med glasnim petjem oddrli smo proti Babinem polji. Prišedši vrh griča zagledamo pred seboj v dolini prijazno vas vso v praznični obleki, raz župne cerkve pa je vihrala velikanska trobojnica. Ko nas iz daljave zagledajo vrli Babnopoljci zagromé na zelenem griči razpostavljeni topiči, iz naših grl pa se oglasi: „Naprej zastave Slave!“ Med gromenjem topičev stopimo po dolgotrajni vožnji vendar na zaželenem cilju raz voz. Pri lepem slavaloku pričakoval nas je ondotni tovariš gospod Šuller z gospodom predsednikom kr. šol. sveta in pospodom

podžupanom. V kratkih besedah pozdravi nas vrli predsednik kr. šol. sveta ter nam zakliče: „Dobro došli!“ Naš gospod društveni predsednik zahvali se mu na prijaznem vsprejemu. Dasiravno je Babnopolje mala vas, a vidi se, da v nji prebivajo zavedni vaščani, kateri cenijo slovenskega učitelja, cenijo vzgojitelja svoje dece. — Vsa pot od glavne ceste proti vasi dozdevala se mi je kakor ob času procesije sv. R. T., kajti brez števila zelenih vój stalo je ob obeh straneh ceste.

Ker je vsak čutil nekake pajčovine v želodci, podamo se na mali zajutrek v gostilno gospoda podžupana, kjer se nam je prav dobro postreglo. — Ura bila je 1/11. dopoldne; treba je bilo misliti na zborovanje. Podamo se torej skupno v lično ljudsko šolo. Neumorno delujoči naš društveni predsednik vrli gospod Vojteh Ribnikar otvori zborovanje s prisrčnim pozdravom do navzočih ter preide k dnevnemu redu; med tem pa nas presenetijo mili gostje in tovariši iz Hrvatske na čelu jim gosp. Franjo Dubravčić, kralj. profesor iz Ogulina in kr. kotarski šolski nadzornik. Gospod predsednik jih prav srčno pozdravi ter jim zakliče „dobro došli in živili!“ Iz njegovega obširnega poročila povzamemo, da se društvo od lanskega zborovanja v Rovtuh ni preosnovalo ter da so se sklepi izvedli. Društvo razposlalo je vabila k pristopu ter šteje sedaj 39 učiteljev in učiteljic — torej 39 pravih udov in 34 podpornih udov.

Poročilo blagajnikovo vzeli smo na znanje ter volili pregledovalcem računov gg. tovariše Ivanca, Piša in Repiča. — Pri tretji točki, volitvi pet udov v društveno vodstvo voli se tajnikom mesto nadučitelja Repiča, učitelj Al. Pin iz Dolenjega Logatca z opazko, da je najumestnejše, da bivata predsednik in tajnik v jednem kraji.

Letni donesek za prave in podperne ude ostane 1 gld. Pri razgovoru o nagrobnem spomeniku ranjkemu učitelju Fr. Schmidu v Žireh stavil je učitelj gosp. Al. Pin kot poročevalec predlog, društvo naj sklene, da zboruje prihodnje leto meseca junija ali julija v Žireh ter pri tej priliki slovesno razkrije spomenik ranjkemu tovarišu. Predlog bil je jednoglasno vsprejet. Kar zadeva zgradbo učiteljskega doma v Ljubljani sklene zbor:

1. Društvo pripozna potrebo učit. doma v slovenski metropoli.
2. Pri zgradbi naj se gleda tudi na zavod (konvikt) za otroke učiteljev, ki se šolajo v Ljubljani.
3. Vsako učiteljsko društvo naj ima v društvu za zgradbo učiteljskega doma po jednega zastopnika.

(Konec sledi.)

Ptuj. (Zborovanje ptujskega učiteljskega društva, 6. julija.) Po pevskej vaji otvori presednik gospod Strelec zborovanje pozdravljajoč navzoče. Zborovanje se je vršilo po dnevnemu redu, ki je priobčen v 12. šte. „Popotnika“.

I. Zapisnik o zadnjem zborovanji se nespremenjen odobri.

II. Dopisa ni nobednega, razen odgovora založnice Wolfovega slovarja. Gospod Strelec pisal je namreč založništvu, naj bi se cena slovarju za učitelje itd. znižala. Odgovorilo se mu je, da to ne bo šlo, ker so tiskovni in drugi stroški preveliki.

III. Predavanje gosp. Kavklerja: Katerih jezikovnih napak se največ nahaja pri učencih našega okrajnega glavarstva in kako jih učitelj zamore iztrebiti? bilo je prav zanimivo in poučljivo. Sledili smo s vso pozornostjo njegovim razpravam in marsikdo je napravil k temu še kako novo in koristno pripomnjo ter pridal besede in izraze, katere je našel pri svojih občanah. Gospod Kavkler je razpravljal svoje poročilo po teh-le točkah: 1. Gotovo je, da se v ptujskem okraju nahajajo mnoge jezikovne napake. 2. Vzroki teh napak. 3. Razdelitev narečja ptujskega okraja (slov. goriško, polansko in haloško). 4. Pripomočki, katerih se naj posluži učitelj, da iztrebi te napake. Kot take nam je priporočal gospod poročevalec sledeče knjige: a) Pletersnikov slovar, b) Deutsch-slov. Handwörterbuch von A. Janežič, c) Slov.-nemška slovnica Janežič-Sketova, d) Slov. slovnica Šumanova, katero je izdala Matica Slovenska. Gospod poročevalec nas je opozoril tudi na slabo stilizacijo tega referata v dnevnem redu okrajne učit. konferencije (5. Ref. b).

Po končani razpravi zahvali se predsednik g. poročevalcu na njegovem instruktivnem pouku, kar navzoči z „živio“ in „vrlo“ okrepimo.

IV. Predavanje gosp. Farkaša: „Besprechung des hohen Erlasses vom 29. Dec. 1892 Z. 9383“ odpade zavolj poročevalčeve odsotnosti. Poslal pa je spis, (čita ga g. Klanjšek), v katerem se izjavlja proti tej naredbi, kar je z nekaterimi tezami podkreplil. Poročilo se vzame na znanje. Gosp. Kavkler pripomni, da naj vis. dež. šol. svet določi število bebecv, s katerimi se naj napravi poseben oddelek. Dokler se to število ne doseže naj ostane reč pri starem. (Vrlo).

V. Kar se tiče izdelovanja okrajnih zemljevidov, pravi poročevalec g. Zopf, da se naj obrnemo do Engelhardta na Dunaji in pristavi, da se naj 1. vsa imena tiskajo slovenski; le pri mestih in trgih se napravijo spodaj tudi nemška. 2. Imena krajev, gôr, rek itd. naj se pišejo pravilno. Da se bo to lažje doseglo, naj nabirajo gg. učitelji v svojem okrožji taka imena in jih pošljejo okraj. šolskemu svetu. 3. Zemljevid se naj napravi za celi politični okraj in ne samo za šolski okraj ptujski. 4. Vsa izpeljava naj se izroči okr. šolskemu svetu. Predlogi se odobré in sprejmejo.

Po nekaterih pogovorih in nasvetih sklene gosp. predsednik zborovanje ob 1/21. popoldne.

Prihodnje zborovanje vrši se v septembru.

—o.

Iz kranjskega okraja. Pri zborovanji našega društva v Št. Juriji 18. maja smo sklenili, prirediti prihodnje zborovanje tudi izvan društvenega sedeža in sicer v Naklem v 6. dan meseca julija. Težko smo pričakovali omenjenega dne, da se zopet snidemo s svojimi dragimi tovariši v resno delo in prijetno razvedrilo. Otožno je bilo nebo v jutru 6. julija: čez in čez so je pokrivali temni, težki oblaki. Mislili smo, da se jih ustraši marsikateri tovariš ter ostane doma — zato smo se tem bolj razveselili, ko se ob določeni uri zbere v prijazni nakelski šoli 23 gg. učiteljev in 4 gospice učiteljice. Ob enajstih dopoldne otvori zborovanje g. predsednik L. Jelenec, pozdravi prav prisrčno navzoče društvenike in se jim zahvali na nepričakovani udeležbi. Opozori v svojem nagovoru, kako marljivo se giblje slovensko učiteljstvo prirejanje zborovanje za zborovanjem, ker je prepričano o koristi takih shodov. Za drugimi okraji pa ne smemo, nočemo i mi zaostajati! Tudi mi se hočemo večkrat sniti tudi po svojih skromnih močeh pripomagati, da se povzdigne naše narodno šolstvo na ono stopinjo, na koji je že v nekaterih deželah našega širnega cesarstva.

Po pozdravu prečita g. tajnik Fr. Luznar zapisnik zadnjega zborovanja in ker nihče ni imel zapisniku kaj dostaviti ali oporekati, prišli smo k drugi vspešni točki: „Kako bi se dal napraviti opis kranjskega šolskega okraja v zemljepisnem in zgodovinskem pogledu.“ O tem važnem predmetu je poročal kaj temeljito g. učitelj Jožef Petkovšek. V uvodu je povdarjal gosp. poročevalca, kolike važnosti je tak opis za učiteljstvo samo, kako blagovoljno vpliva na vzgojo mladine, ker se iz take knjige uči spoznavati obližno in oddaljeno okolico svojega rojstnega kraja, spozna zemeljska in podzemeljska čuda stvarjenja; prebiraje knjigo vidi vspehe vsestranskega napredka ter izve, kaj so storili naši pradedje v obrambo naše mile domovine, ko so divjale divje druhali po svetih tleh naše svete domovine. V nadaljnjem nam pojasnuje, kakó bi se dal napraviti opis, imenuje nekoje pripomočke ter nam prečita 40 vprašanj, na katera naj bi se opirali pri izdelovanji tega opisa.

O poročilu se je vnela daljša debata, koje so se udeležili gg.: Debeljak, Luznar, M. Kos, Traven, Režek, Gärtner in g. poročevalec. Sprejeli smo predlog g. Luznarja, da se voli poseben odsek devetih udov, da se nemudoma loti dela, sestavi potrebno navodilo, po kojem se ima ravnati oni učitelj, ki bo opis sestavil. V odsek so bili voljeni gospica Kl. Golf in gg. Bregant, Čvirn, Flis, Gärtner, Jelenec, Kmet, Petkovšek in Režek.

Tretja točka dnevnega reda je bilo poročilo g. L. Jelenca: „O važnosti, upravljanji in uporabi otroške knjižnice.“ V prvem delu svoje razprave govori g. poročevalec, kako blagodejno vpliva čitanje dobrih knjig na voljo in značaj, na nrustveno vzgojo

mladine, kako vzbuja čitanje primernih knjig ljubezen do domovine in do presvetle cesarske rodovine; opomni, da čitanje dobrih knjig v šolski dobi močno vpliva tudi na poznejše življenje in pristavi, da je čitanje tudi poučljivo in to v formalnem in materialnem pogledu. V drugem delu razpravlja, kako naj se prirejajo in upravljajo otroške knjižnice, v zadnjem delu pa o uporabi. Tu povdarja, da nikakor ni prav, da po nekaterih večrazrednicah učitelji-knjižničarji posojujejo knjige takim otrokom, ki jih ne poučujejo, ki jih morebiti poznajo po obrazu, ne morejo pa soditi o njihovih dušnih močeh in zmožnostih, ne o individualiteti. Dalje govori obširno, kaj naj čitajo otroci in kako je otroke že zgodaj navaditi, da je treba pri izbiranju berila jako pozornim biti, ker je znano, koliko zla so že proizročile pohujšljive knjige. Ravnajmo se po obče priznanem načelu: „Nikdar naj knjiga, ki jo damo otroku v roko, ne žali nrastvenega in verskega čuta, nikdar kaj takega, kar bi utegnilo manjšati ljubezen do domovine. H koncu navede, kako je čitati otroku, da bo imel od čitanja res kaj koristi. Z vsklikom, da je dolžnost vseh šolskih oblastnij, podpirati učiteljstvo pri prirejevanju in upravljanju otroških knjižnic in da je le v soglasju vseh merodajnih činiteljev mogoče pripomoči do veljave tej velevažni napravi v novi šoli, ki naj bo temelj krajevnim knjižnicam za odrasle, sklene g. poročevalec svoje poročilo.

Posameznih nasvetov ni bilo, razgovarjali smo se le o „Popot. koledarji“ in izrekli željo, da bi „koledar“ prinašal tudi v prihodnje „imenik“ in da bi se „repertorij šolskih zakonov“ morebiti posebej izdal, za kar bi bilo učiteljstvo gosp. uredniku gotovo hvaležno.

Ob jednej uri popoldne zaključil zborovanje gosp. predsednik s pozivom, da naj zakličemo naj-mogočnejšemu zaščitniku ljudskega šolstva, Njega Velicanstvu presvitemu cesarju Francu Jožefu I. trikratno „Slava“.

Pri skupnem obedu smo po dolgem prestanku imeli priliko slišati izborni tržiški učiteljski godbeni kvartet; mila pesem slovenska pa je lepo odmevala po prijaznem Naklu. Hvala gg. pevcem, slava godbenemu kvartetu!

Čuli smo več napitnic: g. M. Kos nazdravi navzočim gospicam učiteljicam, L. Jelenc g. M. Kosu in Karolu Javorsku, ki sta prišla k nam iz daljnega kamniškega okraja, oz. iz Ljubljane; v napitnici izreka željo, da bi se učiteljstvo osobito sosednih okrajev bolj seznanilo, ker smo si vedno nekako tuji, preveč nas ločijo umetne meje okrajnih glavarstev. Zaupljivejše naj bode mejsebojno občevanje, rase naj kolegialiteta. Dalje napije gospod društveni predsednik gosp. Travnu, ki je blagovolil potrebno ukreniti za današnje zborovanje.

Na povabilo našega neumorno delujočega blagajnika gosp. Juraja Režeka pa smo ta dan zbrali 36 kron za „družbo sv. Cirila in Metoda“ ter jih na-

ložili plodonosno, dokler ne zložimo 200 kron, da postane naše društvo pokrovitelj tej prepotrebni družbi. Zdaj imamo nabranih 80 kron.

Prijazno Naklo ostane vsem udeležnikom v prijetnem spominu.

Dostaviti imam še, da bode občni zbor našega društva z običajnim vspešnim 26., t. j. ob 8. uri dopoldne v Kranji.

Iz Kamnika. (Občni zbor kamniškega učiteljskega društva 15. junija 1893). Ker je bil gospod predsednik zadržan, otvori podpredsednik gosp. L. Letnar zborovanje, ki zborovalce srčno pozdravlja ter jih navdušuje, naj skrbijo, da bo že letos naše društvo pokrovitelj družbe Cirila in Metoda.

Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da ima društvo 37'05 gl. prebitka, akoravno večina za letošnje leto še ni plačala udnine.

Na to prečita gospod predsednik Janežič — ki je med tem časom došel — vse došle dopise.

Poverjenikom „Popotnika“ se izvoli g. Stiasny. (Vrlo dobro! — Uredn.)

Živahna debata se je vnela gledé na „Popotnikov koledar“. Gledé na „Imenik“ izjavlja g. Stiasny, da nobeden slovanski narod v Avstriji nima tako popolnega učiteljskega imenika kakor ga ima slovenski. Ako se primerja slovenski učiteljski koledar s češkim, poljskim in hrvaškim, sprevidi se, da preseza slovenski zadnja dva v vsakem oziru. Razven „Imenika“ pa je češki koledar popolnejši. Isti ima na čelu 4 slike, namreč prof. dr. Jana Gebauerja, Jana Dobeša, Jožefa Růžička, Jana Malata z živopisi „O uprave školni zahradij“ ter „Tabulky kreslici“ (risarske predloge) za I.—V. razred z pravili risanja brez stigem, a razven tega še več drugih manjših crtic. Imenik sicer ni tako natančen, ko slovenski, a obseza razven ljudskih in meščanskih šol tudi višje, srednje, strokovne in gospodarske šole. Vse jedno nima več ko 239 strani, kajti tisek je zelo droben. Abecednega imenika šolskih krajev nima, a abecedni imenik učiteljskega osebja ljudskih in meščanskih šol obseza samo 22 strani, med tem ko pri nas 24 strani. Imena so tiskana namreč v vodoravnih vrstah ter so zelo skrajšana. „Popotnikov koledar“, na katerega smemo biti slovenski učitelji ponosni, naj se torej v tem oziru popohuje, a želeli je, da gledé na imenik tudi v prihodnje druge koledarje preseza. Cena sedanjega koledarja ni prevelika, ako se pomisli, da stane hrvaški — kojega naš zdatno preseza — 1 fl. 60 kr. Češki koledar stane res samo 85 kr., a pomisliti moramo koliko je čeških učiteljev, koliko pa nas. Koliko pa stanejo slični koledarji? Sezimo mnogobrojnejše po njem in koledar bo gotovo ceneje.

Sklene se, izreči željo, naj se imenik ne izpusti. Učiteljski koledar naj bo manjše oblike, da bo

potem v resnici žepni koledar. Izdaja naj se začetkom šolskega, a ne solarnega leta, ali vsaj novembra meseca. Vzorci za učence kakor l. 1887. so nepotrebni — saj se dobivajo tiskani ročni zapisniki. Tisk naj bo manjši — zato naj se pa sprajme še kakšno drugo gradivo.

Gledé na dopis „Glasbene Matice“ o „narodnem daru“ gosp. Nedvedu, sklene se soglasno, da se po možnosti votira. (Konec, sledi.)

Šmarjski okraj. (Vabilo). Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo. Ker je neugodno vreme za 6. dan t. m. določeno zborovanje preprečilo, zborovalo bo društvo dne 3. avgusta ob desetih dopoldne po istem vsporodu z dodatkom: Razgovor o konferenčnih vprašanjih. K obilnej udeležbi najvljudneje vabi
odbor.

Gornjegraški okraj. (Vabilo.) Gornjegraško učiteljsko društvo bode zborovalo 3. avgusta ob 11. uri dopoldne v šoli na Rečici sè sledečim vsporodom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Pogovor o predmetih letošnje okrajne učiteljske konferencije.

4. Prosto podavanje. 5. Nasveti. K obilnej udeležbi vabi vljudno
odbor.

Iz postojinskega okraja. Sedmo glavno zborovanje učiteljskega društva za postojinski šolski okraj bo 2. avgusta 1893 točno ob 9. uri dopoldne v šolskem poslopju v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Dnevni red: 1. Poročilo gospoda predsednika. 2. „O porabi Lavtarjevega računskega stroja pri pouku v računstvu“, poročila gosp. Štipko Jelenec, ud. c. kr. okr. šol. sveta. 3. Tajnikovo poročilo: a) o društvenem delovanju preteklega leta. b) objavljenje vseh društvenikov. 4. Blagajnikovo poročilo: a) o dohodkih in troških, b) o izključenju društvenikov, kateri v smislu § 12 niso društvenine plačali, c) o troških za železnico gospodom delegatom k zborovanju „Zaveze“ v Maribor. 5. Volitev treh pregledovalcev računa. 6. Razni nasveti, kateri pa se morajo vsaj osem dni pred zborovanjem doposlati gosp. tajniku. 7. Določitev kraja prihodnje osme glavne skupščine. § 28 društ. pravil. 8. Pismena volitev petih udov v presojevalni knjižnični odsek. 9. Pismena volitev društvenega vodstva, sedem odbornikov. Odbor.

Dopisi in druge vesti.

Iz Vozenice. (Nekrolog.)*) Učitelj, ki je služboval malo da ne pol stoletja na jednom in istem mestu, zasluži, da mu postavi „Popotnik“ spomenik.

Preteklo je komaj mesec dni, kar smo spremili na zadnjem potu nadučitelja Ribiča v Vuhredu in že zopet je pristigla neizprosljiva parca življenja nit preblagemu, nam nepozabljivemu tovarišu Martinu Pristerniku, nadučitelju pri Sv. Ožbaltu ob Dr.

Rodil se je rajni Martin 8. novembra 1827. leta na visokem Pohorju v Tinskej župniji, a ker so se roditelji pozneje v Čmelnik preselili, obiskoval je šolo v starodavnih Rušah. Tukaj je tudi po dovršenem preparandnem tečaju leta 1846. svojo prvo službo nastopil. Čez pol leta (1. sept. 1846) je bil premeščen k Dev. Mariji v puščavo, kjer je ostal do 1. svečana 1848. leta, od tam pa je prišel za samostalnega učitelja k Sv. Ožbaltu. Nevtrudno je tukaj deloval dolgih 46 let, do svoje prerane smrti ter je bil učitelj celemu sedanjemu zarodu. Leta 1892. se je šola razširila v dvorazrednico in Pristernik je bil imenovan nadučiteljem. Toda le malo mescem mu je še bilo odločenih. Teden pred binkošti je še poučeval, pa naglo je nevarno zbolel in moral se je vleči. Prestal je zelo mučno operacijo, misleč, da ga bode rešila smrti, pa božja previdnost je drugače sklenila; binkoštni ponedeljek — 22. maja t. l. — ob 11. uri po noči je mirno v Gospodu zaspal. V sredo po binkošti dne 24. maja smo njegove posvetne ostanke izročili materi zemlji. Pa ne v zem-

ljo, v zelenje smo ga položili; hvaležni vaščani so grob in vso prst okoli groba tako rekoč z zelenjem iztapecirali. Najeti nosilci niso dobili opraviila, oglasilo se je dvanajst najodličnejših kmetov iz župnije Sv. Ožbalta, vsi nekdanji učenci pokojnega, ki so mu hoteli zadnjo čast skazati s tem, da zaneséjo svojega nepozabljivega učitelja k zadnjemu počitku na pokopališče. Kakor vaščani tako je spomin umrlega slavil tudi domači gospod župnik. „Danes je umrl največi dobrotnik Št. Ožbalčanov“, rekel je gospod župnik, „ne z malim zvoncem za umirajoče, z velikim zvonom se naj žalostna novica soseski naznani“. — Pozneje se je še le izvedelo, da je vse dni, kar je Pristernik na mrtvaškem odru ležal ob jednom tudi zvonilo pri Devici Mariji v pušč., v Kapli in pri Sv. Duhu nad Lučami, kar je najbrž tudi gospod župnik povzročil. Sprevod, ki ga je vodil domači gospod župnik v spremstvu treh sosednih gospodov, sme se zares imenovati veličasten. Okrajni šolski nadzornik, gospod J. Trobec iz Slov. Gradca na čelu 28 učiteljev in učiteljic iz domačega, kakor tudi iz sosednih okrajev, vsi udje okrajnega in krajnega šolskega sveta, okrajnega odbora in občinskega zastopa in velika množica ljudstva iz cele Dravske doline od Maribora do Dravograda se je udeležila pogreba ter spremila nepozabljivega nam tovariša na potu k zadnjemu počitku. Vence darovali so: Okrajni šolski svet marenberski, učiteljsko društvo, domači krajni šolski svet, občinski zastop i. dr. Marenberski pevski zbor zapel mu je pa nagrobnico.

*) Po naključbi zakasnilo.

Če se sme o človeku reči, da ni imel sovražnika, tako velja to v popolni meri o rajnem Pristerniku. Bil je mož krepke postave in širokih pleč, pravi pohorski korenjak. Vendar je zadnja leta že malo bolehal in je bil jako občutljiv, zato se je pa tudi že malokdaj pokazal zunaj svojega doma. A če je prišel v družbo, pregnal je njegov humor, ki ga še na smrtni postelji ni zapustil, vsako nevoljo in otožnost. Vedel je vedno kako šaljivo povedati, toda razžalil ni nikogar. Čeravno stare šole list, ni zastajal za tirjavami novega časa; z izvanredno ljubeznjivostjo vezal je redko izobraženost, ter je v šoli in zunaj šole prekosil marsikaterega mlajšega tovariša. Bil je večkrat občinski odbornik, učitelj marenberskega okraja zastopal pa je zadnjih 12 let kot strokovnjak v okr. šolsk. svetu, in gotovo bi nas bil še dalje, ko bi nam ga ne bila odpeljala bela žena.

Na njegovem grobu žaljuje vdova in otroci, katerim je bil blagi soprog in skrben oče, žaljuje pa še tudi 95 let stara mamica po jedinem sinu.

Razpis natečajev.

Št. 536. Dve mesti učiteljice ročnih del.

Pričetkom bodočega šolsk. leta bude umestiti:

1. Mesto formalno vsposobljene učiteljice ročnih del na trirazredni ljudski šoli v Teharjih in na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Lovrenci pod Prežinom z nagrado 176 gld. na leto ter potno odškodnino 14 gld. proti dolžnosti poučevanja 6 ur v tednu na šoli v Teharjih in 5 ur v tednu na šoli pri Sv. Lovrenci skozi 10 mesecev v letu na vsaki šoli.

2. Mesto formalno vsposobljene učiteljice ročnih del na četirirazredni ljudski šoli pri Sv. Duhu v Ločah in na jednorazredni ljudski šoli v Žičah z nagrado 182 gld. na leto ter potno odškodnino 5 gld. proti dolžnosti poučevati na šoli pri Sv. Duhu po 8 ur v tednu, na šoli v Žičah pa po 5 ur v tednu skozi 10 mesecev v letu na vsaki obeh šol.

Prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico) in s spricevalom učne vsposobljenosti opremljene prošnje do 25. avgusta 1893, in sicer z ozirom na prvo mesto pri krajnem šolskem svetu v Teharjih, pošta Storé, z ozirom na zadnje pa pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Duhu v Ločah.

Okr. š. svet za celjsko okolico, 8. jun. 1893.

Predsednik: Wagner s. r.

Mirno počivaj dragi tovariš, od trudapolnega dela! Tvoj spomin ostane med nami, Tvoje ime pa je zapisano v srcih hvaležnih župljanov in nekdanjih učencev Tvojih pri Sv. Ožbaltu z neminljivimi črkami. V.

(Za „učiteljski dom“) v Ljubljani je dosedaj nabranih 132 kron, katere so naložene v mestni hranilnici ljubljanski.

Premembe pri učiteljstvu. Gospod Janko Robič, nadučitelj v Št. Vidu bl. Ptuja premeščen je na svojo prošnjo v Ljutomer, na njegovo mesto v Št. Vid pa je imenovan g. Ivan Farkaš, nadučitelj v Cirkovcah. Gosp. Lovro Perko, učitelj v Črnomlju, imenovan je stalnim drugim učiteljem v Žireh; gospod Jožef Križnar, zač. 3. učitelj v Metliki, je na tem mestu stalno nameščen; gspdc. Jožefina Fortuna, učiteljica v Vel. Gabru, imenovana je za stalno učiteljico na IV. učnem mestu v Čerknici. — Naduč. v Komendi, gosp. Jožef Mesner je imenovan stalnim voditeljem na tem mestu. — Gospod Ivan Jurša, učitelj v Ormožu je umrl. N. v m. p.!

Št. 400.

Učiteljsko mesto.

Na četirirazredni ljudski šoli v Ormoži je stalno umestiti učiteljsko mesto z dohodki III. plačilnega razreda.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje, katere morajo biti opremljene s spricevalom zrelosti in učne vsposobljenosti, z dokazom popolne zmožnosti slovenskega in nemškega jezika, z dokazom avstrijskega državljanstva in vsposobljenosti za subsidiarčen pouk v katoliškem verouku, — potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 15. avgusta 1893 pri krajnem šolskem svetu v Ormoži.

Okrajni šolski svet Ormož, 12. julija 1893.

1-2

Predsednik: Scherer s. r.

Št. 406.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Artičah umestiti je podučiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu in užitkom prostega stanovanja definitivno eventualno tudi provizorično.

Prosilci in prosilke za to mesto naj vložijo svoje prošnje, ki imajo biti opremljene z zrelostnim spricevalom, eventualno tudi s spricevalom učne vsposobljenosti, potem z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico) itd., potom predstojn. okr. š. sveta do 31. avgusta 1893 pri krajn. š. svetu v Artičah, pošta Brežice.

Okr. šolski svet v Brežicah, 12. julija 1893.

Predsednik.

Nova šolska klop, patent

Ad 38.653
Nr. 13.136 / VI.—1892

izdelovala se bude odsihdob po pravilno stavljenih merah dunajskih zvedencev za šolsko klop v 7 velikostih in bo stala:

1 komad za 2 učen. nebarv. gld. 6.— = kron 12.—	1 komad za 3 učen. barv. gld. 7:50 = kron 15.—
1 " " 2 " barv. " 6:50 = " 13.—	1 " " 4 " nebarv. " 7:80 = " 15:60
1 " " 3 " nebarv. " 6:90 = " 13:80	1 " " 4 " barv. " 8:50 = " 17.—

Pri velikih naročilih primerno ceneje.

Dovoljenja v izdelovanje zgoraj omenjenih šolskih klopij po pogodbi in pošljem, če se želi, naris in popis brezplačno. — Neopravičena ponarejanja in posnemanja se sodnijski kaznujejo.

Preslavnim vzdrževalcem šol in preslavnemu učiteljstvu se najuljudneje priporoča v blagovolna naročila

Ivan Wetzl, nadučitelj v Kamnici pri Mariboru ob Dr.

Vsečina. I. Peta skupščina „Zaveze slov. uč. društev“ v Mariboru. — II. Učni načrt za računstvo v štirirazredni ljudski šoli. (II.) (L. Lavtar.) — III. O sestavljanju krajevnih kronik. (I.) (Iv. Klementić.) — IV. Kako bi se dala olajšati učiteljstvu uradna pisanja? (F. Rakuša.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Natečaji in inserat.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)